

Dr. Lucian DINDIRICĂ

O FILĂ DE ISTORIE ECLESIASTICĂ ROMÂNEASCĂ: MITROPOLITUL NIFON CRIVEANU

Mitropolitul Olteniei I.P.S. Nifon Criveanu (sursa: Mitropolia Olteniei)

Pe 7 noiembrie 1939 Carol al II-lea semna un decret prin care se reînființa vechea Mitropolie a Severinului², eparhie ce a continuat să existe în conștiința poporului și a Bisericii muntene³. La baza deciziei regale s-au aflat demersurile întreprinse de prim-ministrul Constantin Argetoianu, Gheorghe Tătărăscu, Virgil Potârcă, Constantin Potârcă (fost primar al Craiovei), Richard Franasovici, Alexandru Bărcăcilă, Tilică Ioanid și Constantin Basarab-Brâncoveanu, importanți oameni politici olteni sau Pamfil Șeicaru și arhitectul G.M. Cantacuzino. Discuțiile avuseseră loc la Drobeta-Turnu Severin, cu ocazia serbărilor prilejuate de sărbătorirea centenarului nașterii primului rege român, Carol I (1839-1914), desfășurate pe 9 mai în cursul aceluiași an – *reală reparație morală și istorică i-au îndreptățit pe istorici și oamenii de seamă ai acestui ținut să prezinte reînființarea acestei Mitro-*

*polii ca fiind rânduită de Dumnezeu și dorită de oameni*⁴.

Prin decretul semnat de Carol al II-lea, în chiar primul articol este menționat numele pe care-l va purta noua instituție ecleziastică – Mitropolia ortodoxă-română a Olteniei, Râmnicului și Severinului – *ca să fie cât mai vie amintirea atât a Mitropoliei Severinului cât și a Episcopiei Râmnicului*⁵. Ca sufragane avea Arhiepiscopia Craiovei (înființată tot acum), cu întindere peste toate județele Olteniei – Vâlcea, Romanați, Dolj, Gorj și Mehedinți – dar și Episcopia Argeșului (Mănăstirea Argeșului care funcționase până atunci ca și Catedrală Episcopală, urmând a fi *cripta familiei regale a României*). De asemenea, urma să aibă un Arhiereu vicar cu titlul de „Râmniceanul”, Arhiepiscopul Craiovei era și Mitropolit al Olteniei, cu reședința la Craiova, iar Biserica „Sf. Dumitru” devenea catedrala arhiepiscopală.

Patriarhul Nicodim al Bisericii Ortodoxe Române îl delegă pe Episcopul Irineu Mihălcescu, Vicar al Mitropoliei Olteniei, pentru a ocupa, ca locțiitor, scaunul, de-acum vacant, de Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei. Ceremonia de înscăunare a acestuia s-a desfășurat la 12 noiembrie 1939, la Craiova, *cu deosebit fast*⁶. Prin articolul 4 al Decretului-Lege nr. 3997 se desființa Episcopia Râmnicului care *avea să creeze pe parcurs anumite nemulțumiri la nivelul clerului local și al credincioșilor vâlceni*⁷. Cu toate acestea, decizia de reactivare a mitropoliei oltene în *vechea reședință a banilor* a fost primită foarte bine *fiind considerată ca una din înfăptuirile cele mai scumpe sufletului lor*⁸.

În cursul aceleiași luni este convocat Congresul Național Bisericesc pentru alegerea mitropoliților Moldovei⁹ și Olteniei. Pe 30 noiembrie este ales ca Mitropolit titular al Olteniei, Episcopul de Huși, Nifon Criveanu. Va fi primul și singurul mitropolit care va păstori la Craiova întrucât, *a fost și el pensionat la ordin și s-a aflat, până la moarte sub supraveghere într-o casă parohială din București*¹⁰. Nefiind pe placul guvernului dr. Petru Groza este îndepărtat din scaun după ce prin Decretul nr. 92 din 20 aprilie 1945 este desființată Mitropolia Olteniei, *prima eparhie românească ce a căzut victimă unei practice devenită curentă în perioada comunistă, și anume desființarea eparhiilor cu scopul îndepărtării ierarhilor neagreați de către autorități și înlocuirea lor cu ierarhi obedienți*¹¹.

Nifon Criveanu se născuse la 20 februarie 1889, la Slătioara, fiind al șaselea din cei zece copii ai familiei învățătorului Ilie Criveanu, primind la botez numele de Grigore. Urmează ciclul primar în comuna natală, din județul Romanați, azi județul Olt. Între 1902-1910 urmează cursurile Seminarului Central din București. Continuă studiile din domeniul

teologiei absolvind facultatea de profil din capital Vechiului Regat în 1914 ca șef de promoție. După căsătorie, în aprilie 1916, este hirotonit preot ajutor pe seama bisericii Lucaci din București pentru ca șase ani mai târziu să fie numit paroh la biserica Popa Soare, unde *a avut nenorocirea să-și piardă soția foarte de timpuriu [...] a căzut în melancolie și resemnare. S-a singularizat într-o vieață de pustnic, dedicându-se exclusiv creșterii unicei sale fiice, fructul și amintirea unei căsnicii ferice*¹². Remarcându-se încă din timpul studenției prin publicarea mai multor lucrări¹³, la recomandarea facultății, Patriarhia Română îi acordă o bursa de studii la Montpellier și Paris, pentru trei ani, între 1924-1926¹⁴.

La finalizarea studiilor și la reîntoarcerea în țară, la propunerea Patriarhului Miron Cristea, este numit, la începutul anului școlar 1926, profesor și director al Seminarului Nifon Mitropolitul. Apropierea sa de Patriarhul României îl ajută să urce foarte rapid treptele ierarhiei bisericești. *La îndemnul și stăruința* lui Miron Cristea este tuns în monahism pe seama Mănăstirii Cernica cu numele de Nifon în luna mai a anului 1927, pentru ca în septembrie 1928, de-acum deja arhimandritul Nifon Criveanu, să acceadă la funcția de vicar al Episcopiei Râmnicului și Noului Severin, ziua de 17 februarie 1929 aducându-i și hirotonirea în arhiereu¹⁵. Aici preia conducerea Tipografiei Cozia, pune bazele unei edituri care a răspândit într-un număr foarte mare *cărți pentru popor*, lucrări cu subiecte religios-morale, hagiografice, dar și de combatere a diferitelor denomițiuni creștine apărute în zonă. Ca arhiereu vicar s-a îngrijit și de sectorul educațional-religios al eparhiei vâlcene, în speță Seminarul Sf. Nicolae din Râmnicu-Vâlcea și Școala de cântăreți de la Cozia, contribuind la îmbunătățirea performanțelor din cele două școli. În plan personal *din cauza firii capricioase a superiorului său chiriarh* (Episcopul de Râmnic, Bartolomeu Stănescu – n.n.), *a dus o vieață aspră, plină de privațiuni și neliniște sufletească, care i-a pus în valoare întreaga comoară de virtuți și a ridicat prestigiul personalității sale pe culmi nebănuite*¹⁶. În această perioadă publică o nouă lucrare: *Cugetări și maxime pentru viață*¹⁷.

Patru ani mai târziu, pe 19 octombrie 1933 este ales de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca episcop la Episcopiei Hușilor, *ca pe cel mai vrednic din ai săi arhieriei, cu rangul de prinț al Bisericii*, investit legal de către Carol al II-lea pe 9 martie 1934, iar 2 zile mai târziu, pe 11 martie, are loc întronizarea *cu un fast deosebit, cum rar se pomenește în analele Bisericii române ortodoxe* în prezența ministrului Instrucțiunii, Cultelor și Artelor, dr. Constantin Angelescu. În momentul în care i-a fost încredințată cărja episcopală de către rege, în cuvântul său, Carol al II-lea își exprimă satisfacția față de alegerea făcută de Sinod, misiunea tânărului episcop urmând a nu se rezuma exclusiv la opera misionară, tot lui revenindu-i și îndatorirea de a propaga sentimentul național în această zonă a țării: *sunt fericit, că la Episcopia pe la care a trecut și un Melchisedec, să am un om de cultură, care va putea astfel să ajute la răspândirea și întărirea culturii românești în ținutul Hușilor*¹⁸.

Ca ierarh și-a dovedit competențele în toate domeniile pe care le avea în responsabilitate: a înființat cantine sociale și a sprijinit personal așezămintele școlare, culturale, sociale și monahale existente pe cuprinsul eparhiei (financiar sau cu produse lemnoase și alimentare), a restaurat catedrala episcopală, a spălat pictura acesteia, a construit o clopotniță

și un stabiliment pentru personalul angajat și a reamenajat peisagistic zona în care se afla lăcașul de cult. De asemenea, a construit o fabrică de lumânări și o seră de flori.

S-a implicat activ în educarea religioasă și revenirea la Ortodoxie a enoriașilor care aderaseră la culte neoprotestante. A tipărit o revistă – *Credința Strămoșească* – și *ca misiionar, prin exemplul personal a convertit 3 500 de neoprotestanți și stilști din numărul total de 5 900 existenți în eparhie*. În domeniul bisericesc a înființat 250 de biblioteci parohiale, o revistă a episcopiei (*Cronica Hușilor*) și mai multe coruri la biserici. Cum păstorea 300 de preoți care slujeau în 450 de biserici, s-a îngrijit ca slujitorii să se ridice la nevoile momentului. 124 au devenit licențiați, iar din punct de vedere al clădirilor în care se efectuau slujbe religioase, înainte de plecarea de la Huși, situația era următoarea: 145 de biserici au fost zidite și renovate, 29 erau încă în construcție iar 16 în restaurare¹⁹.

Așa cum aminteam, la 7 noiembrie 1939, Regele Carol al II-lea, semna un Decret-Lege – *întrucât nu se încheiase vacanța parlamentară* – care reactiva vechea Mitropolie a Severinului sub titulatura de „Mitropolia Olteniei, Râmnicului și Severinului” cu reședința la Craiova. În *Însemnările sale zilnice*, prim-ministrul de la acea vreme, Constantin Argetoianu, consemna: *am văzut și pe Patriarhul* (Nicodim Munteanu – n.n.). *M-am înțeles cu el pe chestiunea Mitropoliei din Craiova și mi-a promis tot concursul ca să vindecăm pe popi de politică. Va convoca Sfântul Sinod pentru a îndruma acțiunea. Mă iubește. Ne înțelegem bine*²⁰.

În 29-30 noiembrie 1939, Congresul Național Bisericesc se întrunește la București pentru alegerea unor titulari pentru scaunele vacante de Mitropolit al Moldovei și Sucevei (rămăsese vacant prin alegerea lui Nicodim Munteanu ca Patriarh) și nou înființatului scaun de Mitropolit al Olteniei, Râmnicului și Severinului. În urma scrutinului desfășurat pe 29 noiembrie 1939, arhiereul Irineu Mihălcescu-Râmnicănean, loțiitor de arhiepiscop al Craiovei, este votat ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei²¹. A doua zi, pe 30 noiembrie 1939, *cu o majoritate zdrobitoare, de 120 de voturi din totalul de 147 [...], Prea Sfințitul Episcop Nifon Criveanu al Hușilor, a fost ales de înaltul for bisericesc* (Colegiul Electoral pentru Biserica – n.n.) *Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, Râmnicului și Severinului*.

Pentru contemporani, alegerea lui Nifon Criveanu ca titular al scaunului de la Craiova, a părut cel puțin providențială: *a fost trimis prin voința divină să arhipăstorească poporul oltean și să tragă brazdă nouă în ogorul credinței strămoșești, spre a asvârli cu vrednicie și îmbeșugare sămânța adevărului creștin ortodox peste capetele drept credincioșilor, întărind nădejdea în vigoarea și viitorul Neamului*²².

În alocuțiunea rostită cu prilejul aflării rezultatului votului, Vlădica Nifon s-a arătat profund conștient de greutatea unui nou început, de responsabilitatea care îi revenea: *marea și greaua răspundere la care sunt chemat, o primesc cu cutremur, dar și cu credință în Dumnezeu. Cu cutremur, pentru înălțimea scaunului mitropolitan pe care mă urcați, pentru însemnătatea istorică a arhipăstoririi primului mitropolit al nou înființatei Mitropolii [...] cu cutremur pentru marea răspundere ce voi avea înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor de a fi păstorul și părintele spiritual a peste 1 500 000 credincioși [...] mă leg înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor sa slujesc Bisericii cu credincioșie și râvnă, păzind cu sfințenie dreapta credință; iar*

Țării să îi slujesc ca unui altar al Neamului²³.

Discursul Mitropolitului Nifon a făcut o impresie foarte bună în rândul intelectualilor români contemporani. De pildă, în numărul din 2 decembrie 1939, Nicolae Iorga publică în *Neamul Românesc* un editorial cu titlul *Un mare discurs bisericesc și un Ierarh de mari speranțe*, din care spicuim: *noul Episcop al Craiovei și Severinului n-a prezentat, în programul său, un singur gând, n-a întrebuițat un singur cuvânt care să nu corespundă perfect adevăratei sale misiuni [...] N-a făcut acea paradă de erudiție de care unii dintre noi, și nu puțini, au dreptul să zâmbescă. N-a ridicat tonul ca la o adunare de mireni uniți prin anumite interese comune. A vorbit ca un cleric smerit, legat prin chemarea sa pe lume, și totodată ca un cetățean curajos care își dă seama de greutățile ce apasă asupra țării și de elementele de dușmănie ce se mai păstrează. Nifon Criveanu, până acum episcop de Huși, e un cleric de mari speranțe, și, când va fi nevoie de judecat oamenii ni vom aminti discursul său de acum²⁴.*

Prin decret regal, în 5 decembrie 1939, Regele recunoaște alegerea Sfântului Sinod iar pe 12 decembrie 1939, are loc, în sala Tronului de la Palatul Regal, investirea oficială a lui Nifon, ca întâistătător al Bisericii oltenice. Regele Carol al II-lea face oficiile de recunoaștere a alegerii Sinodului prin înmânarea cărjei arhiepiscopale. În discursul său, Suveranul român își manifestă mulțumirea față de activitatea desfășurată în *acea parte a Moldovei de mijloc*, realizări care nu țineau doar de Biserică ci și de *întărire românească și de solidaritate națională*. *Cu acest frumos renume te așezi azi în scaunul mitropolitan al Olteniei și tocmai din această cauză a fost pentru mine o bucurie să îți încredințez astăzi această Cârjă Episcopală. Și Înalt Prea Sfinția Ta ești un cărturar, sunt deci convins, că noua înălțare ce se aduce Craiovei, făcând o reședință mitropolitană, va ridica acest colț de țară și pe acest tărâm al culturii românești, tărâm atât de necesar pentru întărirea României printre neamurile civilizate²⁵.*

Mișcat de discursul Regelui Carol al II-lea, ierarhul Nifon oferea, în cuvântarea sa de răspuns, sincere asigurări cu privire la rolul activ pe care trebuie să-l îndeplinească instituția bisericii creștine, totodată încredințându-și monarhul de truda și râvna pe care le va închina *Patriei noastre scumpe, unde fiecare bun Român se cade să aducă tot ce are mai bun și mai ales în ființa lui, toate puterile sale de lucru, toată priceperea sa, tot sprijinul de servire și de jertfă²⁶.*

În 21 decembrie 1939 are loc înscăunarea primului Mitropolit al Olteniei, Râmnicului și Severinului în Catedrala „Sfântul Dumitru” din Craiova, de acum Catedrală Mitropolitană.

Că întronizarea lui Nifon a fost cel mai important eveniment petrecut în Craiova acelor ani, o demonstrează implicarea tuturor factorilor de decizie ai autorităților locale, județene și ținutale. S-au tipărit mii de publicații, broșuri, invitații și alte materiale de înștiințare a evenimentului, distribuite în întreaga Oltenie. A fost contractată și o firmă pentru amplificarea sunetului așa încât toți participanții de pe străzile adiacente Catedralei să poată auzi desfășurarea slujbei. Solemnitatea manifestărilor de anvergură anunțate, a asigurat o participare masivă a populației. Totul a început în gara din Craiova unde mai marii Craiovei și Olteniei au întâmpinat delegația oficială al cărei membru de onoare era chiar Mitropolitul Nifon; din delegație mai făceau parte: Constantin

Argetoianu, acum consilier regal, Ion Nistor, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice și Artelor, Grigorie, Episcopul Argeșului, dr. Nicolae Lupu și Stancu Brădișteanu, secretar general la Ministerul Cultelor. Întâmpinat cu pâine și sare de primarul din Bănie, Mitropolitul este prezentat de către rezidentul regal, tuturor autorităților civile și militare din Oltenia. Încadrat de escadroanele Regimentului 1 Călărași, alaiul a pornit pe principalul bulevard care face legătura între gara Craiova și Catedrala Mitropolitană, de-a lungul traseului mii de oameni aclamându-i pe distinșii oaspeți. După slujba de întronizare, a avut loc o recepție la Palatul Reziidențial (actualul Palat Administrativ) și o agapă în Sala Maură a restaurantului Minerva din Craiova. Cu această ocazie, Regele Carol al II-lea al României, i-a conferit Mitropolitului Nifon decorația „Coroana României” în grad de „Mare Cruce”²⁷.

A păstorit până în 20 aprilie 1945, în vremuri grele, marcate de cel de-al doilea Război Mondial, iar spre final, odată cu instalarea primului guvern comunist condus de către dr. Petru Groza, Mitropolitul Nifon este pensionat forțat, prin desființarea Mitropoliei, unicul scop al acestei mișcări fiind înlăturarea lui din viața publică. Acestea veneau ca o pedeapsă pentru activitatea misionară a celor aproximativ 150 de preoți olteni trimiși în Transnistria, între 1941 și 1943²⁸. În cei peste 5 ani cât a condus Mitropolia olteană, Nifon Criveanu a înfăptuit o operă social-filantropică de anvergură, concretizată prin ajutorarea populației sărace, precum și prin înființarea de cantine sociale și școlare pe lângă parohii și școli. Apelurile privind strângerea de fonduri pentru armata țării, sprijinirea spitalelor românești de campanie, înființarea de orfelinate destinate copiilor orfani ai căror părinți muriseră pe front și, nu în ultimul rând, constituirea mai multor fonduri inalienabile, din veniturile cărora erau sprijiniți elevii săraci (în comunele Slătioara și Brezoi), reprezintă tot atâtea reușite.

În plan misionar-bisericesc, a înființat cercuri de studii religioase, reviste de specialitate și pentru popor, s-au tipărit cărți de rugăciuni pentru credincioși dar și pentru ostași, pastorale, iconițe și calendare. De asemenea, mitropolitul Nifon s-a îngrijit de dezvoltarea culturală a poporului de la sate. A înființat sau reînsofletit cămine culturale și coruri bisericești sub președinția preotului, cântărețului sau a unui învățător din sat; în doar 3 ani, bilanțul suna astfel: 712 cămine culturale, 458 coruri bisericești și 1 054 de biblioteci parohiale cu peste 250 000 de volume și 52 571 cititori. În timpul păstoririi sale, au fost reparate 342 de biserici și construite alte 32, s-au redeschis două mănăstiri de maici, dar s-au și restaurat și întreținut monumente arhitecturale din întreaga Oltenie.

Un eveniment aparte care merită reținut este implicarea Mitropolitului Nifon în protejarea evreilor craioveni în perioada rebeliunii legionare din 1941: l-a însărcinat pe preotul bisericii Madona Dudu să asigure paza sinagogilor din oraș pentru protejarea comunităților evreiești. Mai mult chiar, evreii craioveni au fost ascunși în subsolul monumentalei biserici, unde li s-a asigurat strictul necesar²⁹.

O grijă deosebită a acordat-o românilor din teritoriile transnistrene care fuseseră ocupate de Armata Roșie și, în care, mai mult ca niciodată, trebuia reactivat sentimentul național dar și cel creștin. Prin aportul celor 150 de preoți și călugări care au lucrat în stagii de câte 5-6 luni, totalizând un număr de 18 671 de zile, la 5 aprilie 1943, rezultatele

acestor eforturi religioase și umanitare se regăsesc în repararea și restaurarea a 93 de biserici, construirea a patru noi, redeschiderea a 20 de case de rugăciuni, împrejmuirea cu zid sau gard a 25 de biserici și a 27 de cimitire, ridicarea a 38 de troițe, înființarea a șase dispensare, a 58 de cămine culturale, a 19 biblioteci, 20 de parohii precum și înființarea a 21 de cantine școlare. De asemenea, bisericile din Transnistria au fost dotate cu obiecte de cult, veșminte preoțești, cărți de ritual, cărți de rugăciune, cărți și broșuri religioase, iconițe, cruciulițe și calendare de perete, pentru întreținerea lăcașelor de cult și activităților culturale. Suma tuturor acestor donații este una foarte mare pentru acele vremuri și anume 1 080 130 de lei³⁰.

Între 20 iulie și 3 august 1942, Mitropolitul Nifon s-a deplasat personal în Transnistria pentru a se informa asupra modului în care își desfășura misiunea preoțimea olteană. Cu această ocazie, a săvârșit mai multe pomeniri la cimitirele din zona Odesei, a sfințit șase biserici și a hirotonit preoți și diaconi în 12 localități³¹.

Pentru a putea înțelege mai ușor de ce Mitropolitul Nifon era incomod regimului instalat la 6 martie 1945, trebuie revăzute câteva din acțiunile sale din perioada 1940-1944: după rapturile teritoriale din 1940, a găzduit 187 de clerici iar în 1944 a sprijinit încadrarea în parohiile Olteniei a 594 de preoți, opt diaconi și 297 de cântăreți bisericești puși pe fugă de trupele sovietice care avansau pe teritoriul basarabean³².

Îndepărtat brutal din scaun, se refugiază în comuna natală, iar apoi la fiica sa la București. De-a lungul anilor, după mai multe memorii, află și cauzele îndepărtării sale: Emil Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri, i-a reproșat că se bucura de atențiunea Mareșalului I. Antonescu, că a evitat guvernul Petru Groza și nici nu a devenit colaborator al noului regim; prim-ministrul Dr. Petru Groza, i-a imputat *propaganda antisovietică* din Transnistria, unde fusese cu sute de preoți. După ce, în cadrul unei predici din 22 mai 1949, a acuzat regimul comunist de *ură sălbatică față de oameni, de decădere morală și socială cum nu s-a mai văzut la noi, și apoi în loc de libertate și iubire avem teroare și lagăre*, va deveni un dușman al noului regim care trebuia supravegheat și monitorizat în permanență³³.

Deși aflat sub supraveghere informativă permanentă, Nifon Criveanu mergea, fără să ceară aprobare, în fiecare vară la Curtea de Argeș unde *lua masa la comun – cu toți cei aflați la odihnă, voia să fie cât mai neobservat*. Preotul Ioan Ioanicescu, pe atunci diacon la Curtea de Argeș, acum pensionar

la Craiova, în însemnările sale încă nepublicate, își amintește momentele în care se afla la o *porție de vorbă* cu *Înaltul Nifon*, care, *fiind izolat și însingurat, el simțea nevoia să stea de vorbă cu oricine. Întins pe spate, pe iarbă, așa precum omul de la țară, el asculta cu ochii închiși tot ce sporovăiam eu*. Călugărul Clement îi atrăsese atenția tânărului diacon că, prin insistențele sale și prin conversațiile purtate, nu cumva să-l supere și să pară că-l *ispitește* cu ceva. *Avea un chip frumos, la cei 60 de ani pe care îi trăise, cu barba albă, cu o privire caldă, bună, cu o voce baritonală, profundă*. În ziua în care preotul Ioanicescu trebuia să i-o prezinte ierarhului pe soția sa, a aflat că Mitropolitul Nifon a fost nevoit să se întoarcă la București: *bietul bătrân uitase să-și anunțe plecarea la cerberii care-l supravegheau și a trebuit să revină acasă... Doamne, ce vremuri trăiam! Bietul bătrân!*³⁴.

În anii 50, Patriarhul Justinian îi permite Mitropolitului Nifon să slujească la biserica Domnița Bălașa și, pentru că era considerat viitorul patriarh al României după căderea comunismului, i-a solicitat ca atunci când acest lucru se întâmpla să îi întoarcă bunăvoința³⁵. Contemporanii l-au gratulat cu cuvinte mari, încă din perioada vieții sale fiind *socotit cel mai vrednic mitropolit al țării, la vremea aceea pentru activitatea prodigioasă desfășurată în calitate sa de mitropolit al Olteniei*³⁶.

A murit într-o zi de duminică, îmbrăcat în veșmintele arhieresti, după ce a rostit predica săptămânală la finalul slujbei oficiată la Schitul Maicilor din București.

Fostul mitropolit al Olteniei, Teofan Savu, actual mitropolit al Moldovei și Bucovinei și-a dorit mutarea rămășițelor lui Nifon Criveanu în cripta ierarhilor din catedrala din Craiova. *Fiica și nepoții săi, însă, au refuzat să-i mai tulbure somnul marelui mitropolit*³⁷.

A ROMANIAN ECCLESIASTIC HISTORY PAGE: METROPOLITAN BISHOP NIFON CRIVEANU

The article presents information regarding an important personality – Metropolitan Bishop Nifon Criveanu and his activity in the Romanian Orthodox Church. He sustained the priests and the population in a very difficult period of time from our history.

Keywords: ecclesiastic, Metropolitan Bishop Nifon Criveanu, Patriarch Justinian, Transnistria, Patriarch Miron Cristea

NOTE

- 1 Director Biblioteca Județeană Dolj, Alexandru și Aristia Aman
- 2 Înființată, din motive misionare, în 1370, la Severin, în dreapta Oltului *peste jumătate din țară* (în timpul lui Vladislav Vlaicu), având sub jurisdicție românii ortodocși din actualul Banat și din părțile de sud ale Transilvaniei și Ungariei, pentru a contracara prozelitismul catolic dirijat de regele ungar. Sunt cunoscuți doi mitropoliți, participanți la Sinoadele Patriarhiei Ecumenice de la Constantinopol, greci de neam: Antim (1370-1382) și Atanasie (1382-1403?). De asemenea, la Mehadia, în „Banatul unguresc”, își avea sediul și un episcop sufragane. Din cauza nenumăratelor incursiuni întreprinse de regii maghiari mitropolia a avut o existență scurtă și zbuciumată: așa se face că scaunul mitropolitan, și-a mutat, se pare, sediul succesiv la Strehaia, Tismana și Cozia după 1419, anul în care *Severinul a trecut sub Ungaria*. În 1503, în timpul domnitorului Radu cel Mare și al Mitropolitului Nifon al Țării Românești, fost patriarh al Constantinopolului, reorganizându-se Biserica din

- Ungrovlahia, este înființată (și intitulată sugestiv) Episcopia Râmnicului – Noului Severin, în *amintirea fostei Mitropolii a Severinului*. (Pr. Mircea Păcurariu (coord.), *Enciclopedia Ortodoxiei Românești*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2010, pp. 574-575; *S'a propus desființarea Mitropoliei Olteniei?*, Craiova, Tipografia Sfintei Mitropolii a Olteniei, 1942, p. 12).
- 3 Florea Ștefan, Adrian Ignat, *Mitropolia Olteniei – continuatoare și promo-toare a vechii Mitropolii a Severinului*, în *70 de ani de la reînființarea Mitropoliei Olteniei*, Craiova, Editura Mitropoliei Olteniei, 2010, p.127.
- 4 Irineu Popa, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, *Mitropolia Olteniei la 70 de ani de la reînființare*, în *70 de ani...*, p.7.
- 5 *Vieața Bisericească în Oltenia. Anuarul Mitropoliei Olteniei*, Craiova, Tipografia Sfintei Mitropolii a Olteniei, Râmnicului și Severinului, 1941, p. 113.
- 6 *Ibidem*, p. 116.

- 7 Sorin Liviu Damean, *Înființarea Mitropoliei Olteniei la 7 noiembrie 1939, în 70 de ani...*, p.132.
- 8 Gheorghe Sbărnă, *Întemeierea unui nou așezământ bisericesc: Mitropolia Olteniei, în 70 de ani...*, p.139.
- 9 Scaun rămas vacant prin alegerea lui Nicodim ca Patriarh al României, după decesul fostului Patriarh Miron Cristea survenit la 6 martie 1939.
- 10 Arhiva personală, Pr. Ioan Ioanicescu, *Chipuri de ierarhi (cu care viața mi s-a intersectat)*, manuscris, p. 6.
- 11 Ana-Maria Rădulescu, *Slujitori ai Bisericii din Olt și Romanați, prizoniți în timpul regimului comunist*, Slatina, Editura Episcopiei Slatinei și Romanaților, 2013, p. 157.
- 12 I.P. Țuculescu, *I.P.S. Nifon Criveanu – Mitropolitul Olteniei, fost episcop de Huși. Ierarhul de mare energie creatoare și opera sa*, București, Editura Atheneu, [s.a.], p. 18.
- 13 *Cartea Vieții* (București, 1913, 61 p.), *Spre fericire* (București, 1914, 57 p.), *Patimile Mântuitorului*, București, 1923 – retipărită în mai multe ediții, în sute de mii de exemplare.
- 14 În paralel publică în capitala Franței, în revista protestantă „Foi et vie”, studiul *L'Organisation et la vie religieuse de l'église orthodoxe roumaine*, dar și două broșuri – *Din viața Sfântului Nicolae*, respectiv *Din Viața Sfântului Spiridon*.
- 15 I.P. Țuculescu, *Op. cit.*, pp. 18-19, *Vieța Bisericească...*, p. 117, Ana Maria Rădulescu, *Op. cit.*, pp. 144-145, Idem, *Clerici ortodocși în închisorile comuniste (județul Dolj)*, vol. 2, *Litera C*, Craiova, Aius, 2011, p. 242.
- 16 I.P. Țuculescu, *Op. cit.*, p. 19.
- 17 Cartea este retipărită în 1967, în timpul regimului comunist.
- 18 *Ibidem*.
- 19 Ana Maria Rădulescu, *Slujitori ai Bisericii...*, pp. 145-148.
- 20 Sorin Liviu Damean, *Op. cit.*, p. 129, nota 2.
- 21 Sergiu Popescu, *Mitropolia Olteniei. Reper istorice în 70 de ani...*, pp.169-170.
- 22 I.P. Țuculescu, *Op. cit.*, pp. 27-28.
- 23 *Ibidem*, pp. 28-29.
- 24 *Vieța bisericească...*, p.119.
- 25 I.P. Țuculescu, *Op. cit.*, p.31.
- 26 *Ibidem*, pp. 32-37.
- 27 Diana Mihaela Păunoiu, *Nifon Criveanu – primul mitropolit al Olteniei, Râmnicului și Severinului, în Mehedinți - istorie, cultură și spiritualitate*, nr. 3, Editura Didahia Severin, 2010, pp. 253-255, Pr. I.Popescu-Cilieni, *În amintirea unei sărbători (Înscăunarea Î.P.S. Nifon Criveanul Mitropolitul Olteniei)*, în „Renașterea”, Revistă de cultură creștină și viață bisericească ortodoxă – Organul societății preoțești *Renașterea* din Mitropolia Olteniei, număr festiv, An XIX, nr. 1, ianuarie 1940, pp. 40-43, 145.
- 28 Sergiu Popescu, *Op. cit.*, p. 171.
- 29 Ana-Maria Rădulescu, *Op. cit.*, p.153.
- 30 Ion Rizea, *Aspecte din activitatea social-filantropică și misionară a Mitropolitului Nifon Criveanu*, în „Mitropolia Olteniei”, Anul LXII (741-744), nr. 9-12, septembrie-decembrie, 2010, pp. 138-158, *Seceriș în ogorul Bisericii Olteniei. Trei ani de activitate în Mitropolia Olteniei*, Craiova, Tipografia Sfintei Mitropolii a Olteniei, 1943, pp. 5-23.
- 31 Ion Rizea, *Op. cit.*, p.152.
- 32 Ana-Maria Rădulescu, *Op. cit.*, pp. 156-157.
- 33 *Ibidem*, pp. 158-159.
- 34 Pr. Ioan Ioanicescu, *Op. cit.*, p. 6.
- 35 Ana-Maria Rădulescu, *Op. cit.*, p. 160.
- 36 Pr. Ioan Ioanicescu, *Op. cit.*, p. 6.
- 37 *Ibidem*, p. 6 bis.